

MATTI KOIVULA

Tervahovin tontin tarina



TERVAHOVIN TONTIN TARINA

MATTI KOIVULA

TERVAHOVIN TONTIN TARINA

© 2025 Matti Koivula

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,

00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-4820-6

Sisällysluettelo

SAATTEEKSI	7
ALKUSANAT	11
I JÄÄKAUDESTA TOPPILANSALMEN SYNTYYN	15
Jään ja veden valta	16
Luonnon mahtia 1724	19
II TERVAHOVIN AIKA	23
Toppilansalmesta luonnonsatama	24
Tervahovin tontin hallinta	28
Kuntarajojen muutoksia	35
Terva – aikansa huipputuote	37
Tervan soutajat	46
Tervahovin rakentaminen	50
Tervahovi toiminnassa	54
Tervan vienti	62
Tervahovin tuliset hetket	66
Oulun kaupan ja laivaston kehitys	72
Tapahtumia ajassa	83
Teollisuutta Tervahovin naapuriin	90
Sataman ruoppaushuolet	93
Tervaperinnettä Turkansaareissa	95
III MYLLÄYKSEN VUOSIKYMMENET	97
Tontin välivuodet	98
Osuustoiminta-aatteelle jalansijaa	99
Päätös myllyhankkeesta	104
Myllyn piirustukset	107
Myllyn rakentaminen	110
Mylly käynnistyy	112
Leipä miehen tiellä pitää	116
1930-luku, myllyn ensimmäinen vuosikymmen	119

1940-luku, sodan sävyttämä	127
1950-luku, paluu rauhan aikaan	135
1960-luku, suuret viljasiilot	139
1970-luku, erikoistumisen vuosikymmen	145
1980-luku, mylly lakkautetaan	148
Satama myllyn aikana	159
Ympäristön teollisuus	166
Satama ja teollisuus hiljenevät	172
IV ASUNTO OY TERVAHOVIN SIILOT	173
Kohti uutta käyttötarkoitusta	174
Rakentamisvaiheen tapahtumia	186
Hallinnon luovutus	198
Oman onnensa sepäksi	202
Työntäyteistä aikaa	209
Ehdotuksia päättäjille	218
Siilojen asukkaita	222
Tervahovin Siilojen ympäristö	246
As Oy Tervahovin Siilot tänään	252
Tervahovin tontin elinvoimaa	254
KIIKOKSET	258
LIITTEET	260
SANASTO	276
LÄHTEET	278

Saatteeksi

Kädessäsi olevan kirjan alku lähtee osittain yhdestä toisesta kirjasta. Joitakin vuosia sitten aloin selvittää tarkemmin äitini isoisän, muhoslaisen laivuri Matti Mäkelän edesottamuksia. Vuonna 1850 syntynyt Matti Mäkelä ryhtyi 23-vuotiaana hankkimaan leipänsä merimiehen rankassa ammatissa. Hän sai ensimmäisen pestinsä oululaiseen parkki Emiliaan, joka lähti Toppilan satamasta syksyllä 1873 ruumassaan Oulun Tervahovista lastattua tervaa sekä puutavaraa. Matti Mäkelän meriseikkailuista syntyi lopulta kirja ”Tervan kaupungista maailman merille”. Nimeen kätkeytyvät terva, kehittyvä Oulun kaupunki ja oululaisten kauppaporvarien rakennuttamat ja varustamat purjelaivat.

Oulun kaupunki sijaitsee Oulujoen suistossa. Ennen kunnollista maantieverkostoa ja rautateitä joki toimi elintärkeänä kulkureittinä sisämaasta meren rannalle. Tervansoutajat kyyditsivät veneillään Oulun Tervahoviin kaukana vesistön latvoilla poltettua tervaa, oman aikansa korkean teknologian tuotetta. Tervalla oli kova kysyntä maailmalla, sillä merikuljetuksissa ja merivoimissa käytetyt puiset purjelaivat tarvitsivat meriveden ja siinä viihtyvien eliöiden hyökkäyksien suojaksi tervaa. Terva oli kuljetettava Oulusta ulkomaisille tilaajilleen meritse, ja sen myötä oululaisille tervaporvareille ja laivanvarustajille kasvoi tervan kultavuosien aikana kauppalaivasto, joka oli hetkellisesti jopa Suomen suurin.

Kirjan taustatyötä tehdessäni tervan merkitys Oulun kaupungin kehitykselle ja tervaketjuun osallistuneille kirkastui entisestään. Kirjoitustyöstä suuren osan tein vanhalla Tervahovin tontilla, jossa 1920-luvun lopulla rakennettu SOK:n mylly oli juuri muunnettu asunnoiksi. Kirjoituskammioni sijaitsi Tervahovin Siiloilla, jonka omaperäiset arkkitehtoniset ratkaisut olivat herättäneet laajaa huomiota arkkitehtiipiireissä ulkomaita myöten. Siellä, parikymmentä metriä entisen Tervahovin yläpuolella, saatoin kuvitella, miten tervatynnyreitä pyöriteltiin lastattavaksi parkki Emiliaan. Kun lastaus oli valmis, miehistö soudettiin kaupungin rannasta Toppi-

lansalmen kautta Tervahovin sivuitse laivalle. Kun purjehdukselta palattiin takaisin kotisatamaan seuraavan vuoden syyskesällä, palaaajien kulkuväylänä kaupunkiin oli taas Toppilansalmi rantamaisemineen.

Kirja valmistui aikanaan. Eräänä syyskuisena sunnuntaina vuonna 2023 keskustelimme siitä Pirjo ja Martti Haapalan kanssa kauppaneuvos J. W. Snellmanin vuonna 1859 rakennuttaman perinteikkään Villa Hannalan yläkerrassa. Keskustelun aikana nousi esille ajatus Tervahovin Siilojen vaiheiden taltioinnista kirjaksi. Hienon arkkitehtuurinsa lisäksi talon rakentaminen ja sen jälkihoito olivat tarjonneet mieleenpainuvia hetkiä rakentajalle, osakkeen ostajille ja suurelle yleisölle. Tapahtumien taustat tarjoaisivat myös opittavaa aina lainsäätäjiä myöten.

Aihe oli kiinnostava, sillä olin myös itse seurannut tiiviisti Tervahovin Siilojen tapahtumia esitteiden, median, rakennusajan tiedotteiden ja kokousten välityksellä. Asuin satojen kilometrien päässä Oulusta ja saatoin asemoitua ainakin tapahtumia kaukaa seuranneeksi kokemusasiantuntijaksi. Taloon kytkeytynyt alkuvaiheen innostus, rakentajan konkurssin aiheuttama jännitys ja nykypäivän seesteinen olo-tila ovat omakohtaisesti koettuja.

Tervahovin Siilot sijaitsee tontilla, jolla aiemmin ovat vaikuttaneet SOK:n Toppilan mylly ja Oulun Tervahovi. Tonttia ne ovat hallinneet ajallisesti käännetyssä järjestyksessä, ensin Tervahovi, seuraavaksi SOK:n ruis- ja kauramylly ja viimeisinä tämän päivän haltijat Asunto Oy Tervahovin Siilot, Asunto Oy Tervahovin Vanhat Siilot ja Asunto Oy Tervahovin Mylly. Tervahovi käynnisti toimintansa vuonna 1781. Tontti tiikuu Oulun historiaa. Ei ole liioiteltua määritellä sitä merellisen Oulun keskipisteeksi. Pelkän talon rakentamisen vaiheista kertomisen sijaan syntyikin ajatus laajentaa näkökulmaa, ryhtyä hahmottelemaan Tervahovin tontin tarinaa.

Tervan huippuvuosina tervahoveja oli lukuisissa kaupungeissa niin Suomessa kuin ulkomailla. Tarkkaavainen lukija on ehkä jo huomannut, että sana tervahovi kirjoitetaan yleensä pienellä alkukirjaimella. Tämän kirjan Tervahovi on poikkeus, ja tässä se kirjoitetaan isolla kirjaimella, sillä Oulun kaupungille ja sitä ympäröivälle maakunnalle aina Kainuun korpimaita myöten Tervahovi on ollut tärkeä toimija.

Tervahovin ajasta löytyy paljon tietoa historiankirjoista ja monista muista lähteistä. Tiedosta ei ole pulaa, vaikka se on melko tavalla hajautettua. Tämän kirjan

sisältöä on rajattu niin, että kerrotun tulee liittyä Tervahovin tonttiin suoraan tai ainakin merkittäväällä tavalla välillisesti. Näin sivumäärä pysyi kohtuullisissa rajoissa, eikä tarkoituksena ollut kerrata koko Oulun historiaa.

Tervahovin jälkeen tontille nousi SOK:n ruis- ja kauramyly. Tämä valmistuessaan Pohjoismaitten modernein elintarvikemyly käynnistyi syksyllä 1929 ja sen toiminta jatkui vuoteen 1987. Vaikka myllyn historiassa tullaan varsin lähelle tätä päivää, oli siihen liittyvien tietojen hankinta yllättävän työlästä. Osasyynä lienee se, että myllyn toiminnan lopettaminen osui suomalaisen myllyteollisuuden suureen murrosvaiheeseen. Kun SOK:n muu myllytoiminta siirtyi uuteen yhtiöön, ei samaan aikaan lakkautetun Toppilan myllyn arkistoille kenties jäänyt selkeää omistajaa. Pyyteetöntä apua taustojen selvittelyssä ovat antaneet monet eri tahot, kuten SOK, PAVE Arkkitehdit Oy, Raisio Oyj ja useat yksittäiset henkilöt. Monia kysymyksiä jäi silti avoimeksi. Etenkin ihmisistä, jotka omana aikanaan ovat myllyn toimintaa pyörittäneet, olisi halunnut kirjoittaa enemmän. Henkilöluettelointa tai -kortistoja ei kuitenkaan enää löytynyt. Nykyisin tietosuoja-asetus ei salli henkilötietojen säilyttämistä pidempään kuin on tarpeellista. Olisiko niin, että sen seurauksena kadotetaan myös historiaa? Tämäkin ajatus käväisi mielessä. Kun myllyn toiminnan lopettamisesta on kulunut jo lähes neljä vuosikymmentä, oli myllyn vanhoja työntekijöitä myös vaikea löytää. Kaikista esteistä huolimatta myllyn merkityksestä kaupungille ja sen lähimaakunnille oli muodostettavissa kohtalaisen selkeä kuva.

Myös ”Tervahovin tontin tarina” on kirjoitettu osittain Tervahovin Siiloilla. Myllyn ansiosta saatoin tällä kertaa kuvitella työskenteleväni paikassa, jossa myllyn aikaan oli varastoituna irtoviljaa parikymmentä metriä sekä yläpuolellani että alapuolellani.

SOK:n myllyn suurten viljasiilojen muotokieleen rakennettu Asunto Oy Tervahovin Siilot, kuten myös samaan rakennuskompleksiin kuuluvat kaksi muuta asunto-osakeyhtiötä, jatkavat tontin historiaa nykypäivänä ja tulevaisuudessa. Tässä kirjassa keskitytään pääsääntöisesti Tervahovin Siilojen selviytymistarinaan siihen liittyvien dokumenttien, mediatietojen, henkilöhaastattelujen ja omakoh-

taisten kokemusten tuella. Oli myös heitä, jotka eivät halunneet tulla haastatelluiksi tai kertoivat näkemyksiään vain anonyymisti. Rakentamiseen liittyneet vaikeat tapahtumat olivat koskettaneet heitä hieman liian syvältä.

Tervahovin Siilojen ja Tervahovin Vanhojen Siilojen rakentamiseen liittyen käytiin myös oikeudenkäyntejä. Asunto-osakeyhtiöt eivät kuitenkaan olleet oikeudenkäynneissä osallisina, joten niitä ei tässä kirjassa käsitellä eikä oikeudenkäynteihin oteta sen kummemmin kantaa. Ehkäpä joku rakentamista lähellä ollut taho kirjoittaa aiheesta joskus oman kirjansa? Rovaniemen hovioikeuden 28. tammikuuta 2022 antamasta tuomiosta löytyisi pesämunaksi 80 sivua täyttää asiaa.

Kirjoittamisessa käytetyistä lähteistä ja haastatelluista henkilöistä on luettelo kirjan lopussa. Mikäli jotain tekstiä on lainattu sellaisenaan, on lainaus esitetty jo tekstin yhteydessä.

Kenen kirjaa soisi lukevan? Tietenkin suuren yleisön, sillä etenkin Tervahovin Siilojen rakennusvaiheen tapahtumat huhuineen ja virheellisine olettamuksineen jäivät varmasti elämään monien ajatuksiin. Tervan perinnön arvon parempi ymmärrys ja halu vaalia sitä tulevaisuudessa eivät myöskään olisi haitaksi. Uuden asunnon ostajille on kaikesta olemassa olevasta lainsäädännöstä huolimatta edelleen tarjolla sudenkuoppia, jotka saattavat tulla niihin pudonneille kalliiksi. Kirjassa on tehty lainsäätäjälle ehdotuksia niiden poistamiseksi. Lainsäätäjän edustajien soisi niihin vakavalla mielellä tutustuvan. Rakentamiseen liittyville tahoille kirja kertoo siitä, miltä rakentaminen näyttää lopullisen maksajan, osakkeen ostajan näkökulmasta. Oulun kaupunki voisi puolestaan pohtia, mitä merellinen Oulu ja sen historian vaaliminen tarkoittaisi tänä päivänä. Tervahovin tontilla historia näyttäytyy myllykompleksin rakennusten muotokielessä. Miten tervan perintö ja purjelaivojen kulta-aika näkyisivät kaupungissa nykyistä paremmin? Siinä olisi vielä tehtävää.

Punkalaitumella 31.12.2024

Matti Koivula

Alkusanat

Elettiin vuoden 2015 elokuuta. Asunto Oy Tervahovin Siilojen hallituksen puheenjohtajalla Martti Haapalalla oli ollut työntäyteinen vuosi. Siilotalon valmiiksi rakentaminen oli yhä kesken. Hallitus oli pitänyt tiivistä yhteyttä rakentajaan tavoitteenaan keskeneräisten töiden valmiiksi saattaminen. Haapalan mieli paloi merelle. Olisi rentouttavaa päästä hetkeksi nauttimaan Perämeren hiljaisuudesta ja rauhasta. Hän oli jo muutamien päivien ajan tarkkaillut merisäätä, joka oli ollut kovasti sateinen ja tuulinen. Lopulta tuli purjehdukseen sopiva keliaukko.

Purjehdus alkoi Oulusta puisella kahdeksanmetrisellä, yksimastoisella Lage Sundforsin suunnittelemana Nordwind-purjeveneellä. Kasteessa vene oli saanut nimen ”Belicia”. Se oli rakennettu 1980-luvun loppupuolella, mutta oli edelleen hienossa kunnossa. Hyvin rakennettu ja säännöllisesti asianmukaisesti huollettu puuvene kestää jopa satoja vuosia. Tuonnempana huomaamme, että samanlaista kantavaa ajatusta noudatettiin myös Tervahovin Siilojen valmiiksi saattamisessa. Yksipurjehtijan reitti suuntautui länsi-luoteeseen kohti Ruotsia ja Luulajaa, sivuten matkalla sijaitsevaa Perämeren kansallispuistoa. Maininki oli melko voimakas, sillä edellisten päivien sääolot vaikuttivat yhä.

Luulajan rannikkoseutu saarineen on mitä kauneinta merialuetta. Siellä tulee pohtineeksi, miksi Ruotsi on saanut näin hienon rannikon ja Suomelle on liennyt karikkoisemmat rantavedet. Haapala rantautui erään Luulajan edustan saaren vierasvenesatamaan. Lähes pelottava ukkonen kolisteli lähistöllä. Onnistuneen merimatkan päätteeksi oli hyvä viritellä tulet veneen erikoisuuteen, omaan puulämmitteiseen saunaan.

Tovin kuluttua lähelle rantautui suuri katamaraani, jolla tukholmalainen pariskunta oli kierrellyt maailman meriä kolmen ja puolen vuoden ajan. Hetken päästä he koputtelivat ”Belician” kantta asianaan tiedustella, onko veneessä jokin hätä, kun sieltä tupruttaa savua. Haapala vakuutti kaiken olevan kunnossa. Sauna vain

lämpiää, jotta pääsee kylpyyn hyvän merimatkan päätteeksi. Pariskunta kiinnostui saunasta ja pyysi päästä tutustumaan siihen lähemmin seuraavana aamuna.

Pariskunta saapui aamusella lupauksensa mukaan ”Belicialle”. Ensin he ylistivät Turun saariston ja Perämeren kauneutta todeten, että vastaavaa he eivät olleet löytäneet mistään muualta. Oli käytävä ensin kaukana ymmärtääkseen lähellä olevan kauneuden. ”Belician” saunaa ihasteltiin, ja pariskunnan rouva ilmoitti, että sellainen on tehtävä heidänkin veneeseensä. Sitten käytiin yhdessä etsimässä katararaanista saunalle sopiva paikka. Seuraavan joulun alla Haapala sai heiltä kuvallisen kortin, jossa komeili uusi, suomalaisella kiukaalla varustettu sauna.

Haapalan oli aika lähteä paluumatkalle kohti Oulua. Suotuisa tuuli vauhditti kulkua. Aallokko oli yhä melko voimakas ja se kasvoi vielä, kun meri alkoi mataloitua veneen lähestyessä Hailuodon pohjoiskärkeä. Silloin purjehtija huomasi saaneensa matkapuhelimeensa viestin. Se oli Tervahovin Siilojen isännöitsijältä Mikko Väänäselältä, joka viestitti, että rakennuttajan edustajat olivat menossa pankkiin tavoitteenaan saada vapautetuksi talon rakentamiseen liittynyt rakentamiskainen RS-vakuus.

Talo ei ollut vielä valmis, eivätkä kaikki korjauksetkaan olleet vielä hoidettuja. Haapalan mielestä ei ollut oikea aika vakuuden vapauttamiseen. Niin hän kirjoitti kännykkäänsä ytimekkään viestin: ”Kiellän rakennusaikaisen vakuuden vapauttamisen ja kaikki muut muutokset vakuusjärjestelyihin. Martti Haapala.” Viestin hän yritti lähettää Mikko Väänäselälle ja turva-asiakirjojen säilyttäjälle Oulun Osuuspankille. Yritti, sillä vene oli alueella, jossa ei ollut riittävästi kenttää, eivätkä viestit lähteneet liikkeelle.

Haapalalla oli intuitio, jonka mukaan asialla oli kiire. Ei ollut aikaa odotella kentän parantumista. Hän mietti kuumeisesti, mitä nyt pitäisi tehdä. Sitten hän keksi: korkealla maston huipussa kenttä voisi olla parempi. Oivalluksen jälkeen oli ryhdyttävä kiireesti toimeen. Ensin hän laittoi matkapuhelimen muovipussiin, sen jälkeen isopurje alas ja puhelinpussin kiinnitys nostinnaruun. Vielä oli muistettava kiinnittää pussiin toinenkin naru, jolla sen sai kiskottua maston huipulta takaisin. Haapalan mukaan tilanteessa oli jo sähläyksen makua, sillä voimakas aallokko li-

säsi toiminnan vaikeuskerrointa huomattavan paljon. Lopulta puhelinpussi kuitenkin nousi mastoon. Ei aikaakaan, kun sieltä kuului ”bling bling”. Viestit olivat lähteneet matkaan.

Samaan aikaan Tervahovin Siilojen osakkeenomistajat viettivät kaunista kesäpäivää autuaallisen tietämättöminä siitä, että heidän etujensa puolesta käytiin parhaillaan merellä sinnikästä yhden miehen kamppailua. Martti Haapala kuuli myöhemmin, että kysymyksessä oli noin varttitunti. Se oli marginaali, joka erotti osakkeenostajat noin 1,5 miljoonan euron vakuuden menetykseltä. Ne olivat kalliita minuitteja, joiden arvo korostui jo muutamien kuukausien kuluttua.

I Jääkaudesta Toppilansalmen syntyyn

Jään ja veden valta

Vuoden 1724 suurtulva loi edellytykset Toppilansalmen rannalla sijaitsevan, sittemmin Tervahovin tontiksi muuttuneen maa-alueen kehittämiseen sellaiseksi, kuin se historian saatossa muodostui. Tarinaa on kuitenkin hyvä lähestyä vielä kauempaa. On itse asiassa palattava ajassa tuhansia vuosia taaksepäin aina viimeimpään jääkauteen saakka.

Jääkauden aikana Oulun seutua painoi kilometrien paksuinen jääpeite. Se aiheutti valtavan painonsa takia maankuoren painumista. Jään väistyessä syntyi ilmiö, joka jatkuu tänäkin päivänä: vapauduttuaan taakkansa alta maan pinta alkoi kohota palautuessaan hitaasti kohti entistä asemaansa.

Maan kohoaminen on Suomessa voimakkainta juuri Perämeren rantamilla. Tätä kirjoitettaessa Toppilansalmen tienoilla tapahtuu maan kohoamista 7–8 mm vuodessa. Meriveden noustessa vastaavasti 1–2 mm jää vuosittaiseksi nettonousuksi useita millimetrejä. Mitä meriveden korkeuteen vaikuttaa ilmaston lämpenemisen aiheuttama jäätiköiden sulaminen, sitä ei tässä arvaila. Onhan myös ennusteita, että tulevaisuudessa maan nouseminen tuottaisi Suomelle ja Ruotsille Merenkurkkuun maayhteyden. Sen pohjoispuolelle jäävä Perämeren osa muuttuisi makean veden altaaksi. On siten parempi palata viimeiseen jääkauteen, josta tiedetään enemmän.

Jääkauden väistyessä ja jään sulamisen edetessä Suomen rannoille ei suinkaan välittömästi syntynyt pysyvää merialuetta. Seuraavassa esitetyt vuosituhannet ja vuosisadat näyttävät hieman vaihtelevan riippuen lähteestä. Tieteen keinojen lisääntyessä ja kehittyessä menneiden tapahtumien tulkinta on luonnollisesti muuttunut tarkemmaksi. Tervahovin tontin menneisyyttä kuvattaessa muutaman sadan vuoden tai yksittäisen tuhannenkin vuoden poikkeama lienee hyväksyttävä, kun tarkastelemme asioita erinäisiä tuhansia vuosia taaksepäin.

Jään reunan väistyessä kohti pohjoista Itämeren altaan seutuville syntyi ensin Baltian jääjärvi noin 11 500 vuotta sitten. Nimensä mukaisesti kyseessä oli järvi eli makean veden allas. Baltian jääjärven aikana Oulun seutu oli jään peitossa.

TERVAHOVIN TONTIN TARINA kertoo noin 300 vuoden jaksosta alkaen Toppilansalmen synnystä aina tähän päivään asti. Marraskuussa 1724 koettu suurtulva muovasi vaatimattomasta Toppilan purosta luonnonsatamaksi soveltuvan salmen, joka myös otettiin satamakäyttöön.

LOULULAISET TERVAPORVARIT perustivat Tervahovin Toppilansalmen rantaan. Alkoi tervan kukoistuksen kausi. Kaikkialla maailmassa rakennettiin puisia purjelaivoja, joiden suojaamiseksi tarvittiin tervaa. Tervan polttajat, tervan soutajat, tervaporvarit ja Tervahovin ammattilaiset huolehtivat toimitusketjusta, joka ulottui Kainuun korpimetsistä jopa valtameren taakse. Terva edusti oman aikansa korkeaa teknologiaa.

1920- LUVUN LOPULLA SOK perusti tontille ruis- ja kauramyllyn. Sijainti oli erinomainen, sillä myllylle voitiin tuoda viljaa laivoilla. Valmistuessaan mylly oli Pohjoismaitten modernein ja varustettu parhaalla saatavissa olevalla tekniikalla. Uusi mylly tuotti jauhoja maantieteellisesti mitattuna puolen Suomen tarpeisiin. Teollisuuden, kaupan ja maatalouden murrokset johtivat myllytoiminnan lakkauttamiseen vuonna 1987.

MYLLYN MUOTOKIELI SÄILYTETTIIN kun tontille ryhdyttiin suunnittelemaan asuntoja. Tienraivajina toimivat As Oy Tervahovin Siilot ja As Oy Tervahovin Vanhat Siilot, jotka tarjosivat Oulun asuntomarkkinoille harvinaisia loft-asuntoja. Asuntoihin kohdistunut suuri mielenkiinto ja rakentamisen aikana koetut monet käänneet saivat osakseen runsaasti huomiota ja jättivät jälkeensä erilaisia tarinoita. Osa niistä on totta, osa tarua. Totta on se, että sekä vanhaa että uutta kerrostumaa sisältävät rakennukset muodostavat tänä päivänä Toppilansalmen tunnetuimman maamerkin: Siilotalon.

BoD

